

Az adrenalin szerelmese

az AMEGA beszélgetőpartnere:

Dr. Igyártó Rozália

a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház

tüdőgyógyászati szakrendelésének tüdőgyógyász szakorvosa

A beszélgetésünkre készülve a világhálón találtam egy 22 perces videót, amin Ön ejtőernyős ugrásokat végez. A zuhanást és a földre érkezést is gyönyörű felvételekkel dokumentálták. Annyira elámultam ezen a videón, hogy nem lehet más az első kérdésem:

Hogyan lesz egy tüdőgyógyász ejtőernyős?

Ez a videó az ejtőernyős képzésemet összegzi. Az oktatóm minden tanítványának rögzíti az ugrásait. Nagyon régóta

szerettem volna repülni. 2016-ban elhatároztam, hogy vitorlázórepülő pilóta leszek. Lakóhelyemhez közel van egy repülőtér. Végül is nem szerettem meg a vitorlázást, viszont a repülés gondolata mozgatta a fantáziámat.

A repülés rendben is lenne, de hogyan jutott el a repülőgépből való kiugrás gondolatáig?

2018-ban elmentem egy tandemugrásra. Ez ugye olyan, hogy az ember egy képzett ejtőernyőshöz van csatolva utasként, és így élvezheti a zuhanást. Annyira megtetszett, hogy visszamentem még egyszer tandemugrani. Aztán megkérdeztem, hogy hol lehet ezt megtanulni. A válaszban egy iskolát jelöltek meg, melyet elvégezve ejtőernyős lettem, és Magyarországon ezzel a bizonyítvánnyal ejtőernyőzhetek. A nemzetközi engedélyem még nincs meg, ahhoz még további képzés szükséges. Beleszerettem a szabadesésbe. Az ejtőernyősugrás legizgalmasabb része a zuhanás, az ugrási magasság eléréséig szükséges repülőutat nem szeretem.

Milyen magasságban hagyja el a gépet?

3000-4000 méter között és ahogy a videón is látszik, 2000 méternél be kell fejezni a gyakorlatokat, 1500 méternél pedig ki kell nyitni az ejtőernyőt. A kezemen van egy magasságmérő, amit végig figyelni kell. 4000 méterről egy perc alatt elérek az ejtőernyő nyitásig, ha 220 kilométer/óra sebességgel zuhanok. A sebességet lehet növelni különböző testhelyzetekkel. Ez egy külön sportág.

Az említett videón az is látszik, hogy az arcán nyoma sincs a félelemnek. Nem fél zuhanás közben?

Nem. Eleinte volt bennem félelem, és amitől később is tartottam, az a földetérés.

Maradjunk még a sportnál. Gyakorol más extrém sportot is?

A Magyar Bázisugró és Ejtőernyős Sportegyesület tagja vagyok. Az ejtőernyőzéshez kapcsolódik a szélcsatorna használata. Ez egy szabadesést szimuláló szerkezet, ahol biztonságos térben lehet élvezni a zuhanást. Ez majdnem ugyanaz az érzés, amit az ejtőernyőzés jelent. Szélcsatorna Magyarországon is van, Budapesten, de gyakran járok az oktatómmal, *Verebes Gáborral* a Felvidékre, Liptószentmiklóstra, ahol egy nagyobb szélcsatorna működik. A szélcsatornában is ejtőernyős ruházatban vagyok, az utcai ruhát lefűjné rólam a szél. Egyébként a szélcsatorna sokkal drágább sport, mint az ejtőernyőzés.

A szélcsatornában a földtől milyen távolságra lebeg?

Az „alapon” van egy biztonsági rács és alatta egy hatalmas turbina. A Tátrában akár 15 méter magasan „repülhetünk”, a budapesti kisebb. A világ legnagyobb szélcsatornája Abu Dhabiban van.

Mi van akkor, ha leáll a turbina?

Velem ilyen még nem fordult elő. Nagyon ritkán vannak áramszünetek, de van aggregátoruk.

Mások teniszeznek, vitorláznak, lovagolnak, ezek trendi sportok, Ön viszont – úgy tudom – belekóstolt a bűvárkodásba is.

Tavaly szereztem meg az Underwater Explorers’ Federation bűvárendélyét. A bűvároktatóm, *Nagy Sándor* ejtőernyőzik is. Az alapképzést, mellyel 5 méterig lehet merülni, az ejtőernyős oktatóm medencéjében sajátítottam el. Régen volt egy kis víziszonyom és elég furcsa volt az első merülésem teljes bűvárfelszerelésben. Emlékszem az oktatóm arcára, aki nyugtatott, biztatott, és sikerült átlendülnöm a víziszonyomon. Az alapok után részt vettem egy egyhetes adriai táborban. Ott szereztem meg a nyíltvízi merülési engedélyt, amivel már 18 méterre merülhetek, természetesen csak merülésvezetővel. Én még nem lehetek merülésvezető. A bűvárkodás mindig

párban történik, soha nem szabad egyedül merülni. A társunknak karnyújtási távolságra kell úszni, hogy ha bármi történik, tudjunk egymásnak segíteni. Ha elérem a haladó szintet, amit idén tervezek megcsinálni, akkor már nagyobb magabiztossággal vigyázhatok én is a mellettem úszóra.

Nem merek már sportot kérdezni, de amikor a világhálón érdeklődtem maga után, két lgyártó doktort találtam: Önt, a tüdőgyógyászt és egy ügyvédnőt. A fotóikról feltételezem, hogy testvérek.

A nővérem ügyvéd és van egy bátyám is, ő közgazdász.

A család mit szól a sportos életmódjához?

Mindenki óvatosságra int. Én sokszor elmondom, hogy a repülés biztonságos sport, sokkal veszélyesebb az, amikor reggel autóba ülök és elindulok dolgozni.

Úgy olvastam, hogy Kárpátalján született.

Igen, ott jártam iskolába, és magyar nyelvű képzésben is részesültem. Az Ungvári Nemzeti Egyetemet végeztem el, ahol ukrán nyelven tanultunk. Magyar nyelvű orvosképzés Kárpátalján nincs. Negyedéves voltam, amikor párhuzamosan jelentkeztem egy posztgraduális képzésre, melyet orvostan- és biológus hallgatók számára hirdettek meg. Esti tagozaton, két év alatt egészségügyi-mérnöki diplomát is szereztem, ami csak az alapidplomával együtt érvényes. Ennek az egészségügyi-mérnöki képzésnek a tandíja minimális összeg volt. Amikor ezt a képzést meghirdették, kiderült, hogy ennek kapcsán el lehet jutni Debrecenbe gyakorlatra. Ez a tény alapvetően motivált. Abban az időben Ukrajna vízumköteles volt Magyarország és az egész Európai Unió irányába. Nekem és a családomnak mindig volt schengeni vízuma, mert a nővérem Budapesten élt gyermekkorától, itt járt egyetemre. El is jutottam Debrecenbe a gyakorlatra, ahol nagyon megtetszett a Nukleáris Medicina Intézet és érdekeltek az ott folyó kutatások.

Az Amega politikamentes szakmai lap, de az Ön esetében mégis megkérdezem, hogyan érinti a háború szülőföldjét. Hogyan éli meg a szülőföldjéről jövő olykor elkésérítő híreket?

Nehéz a magyaroknak, borzasztó, ami ott zajlik. A legújabb hírek szerint már SMS-ben is behívhatják

katonának a férfiakat. A vezetőknek le kellene ülni, tárgyalni és befejezni ezt az örületet. Rengeteg civil és katona esik áldozatául ennek a borzalomnak, mindkét oldalon.

Az ukrán nyelvtörvény mennyire nehezíti meg a magyarság életét?

Végig magyar nyelven tanultam minden tantárgyat. Ahhoz, hogy valakinek megmaradjon az identitása és magyarul gondolkodjon, érezzen, számoljon, olvasson, ahhoz az kell, hogy az iskolai tantárgyakat magyar nyelven tanulja. De ma már csak az elemi iskolában, tehát az első négy évben lehet anyanyelven tanulni, azt követően mindent csak ukránul. Azzal természetesen teljes mértékben egyetértek, hogy az államnyelvet meg kell tanulni, de azt nem így kell megtanítani.

Van-e napi kapcsolata szülőföldjével?

Az édesapám, a barátaim, a rokonaim ott élnek. Amikor tehettem, mindig hazajártam eddig is. A járvány időszakában másfél évig nem tudtam hazamenni a karantén miatt, de volt egy időszak, amikor az orvosok nem is hagyhatták el az országot. A háború kitörése előtt egy hónappal, 2022 januárjában jártam utoljára otthon. Éppen február 24-én reggel szerettem volna újra hazamenni, amikor apukám hajnali 6-kor felhívott, hogy el ne induljak, mert kitört a háború. Van egy barátnőm – a lányának a keresztanyja vagyok –, aki felhívott és megkért, hogy jöhetnek-e hozzám. Kijev mellett laknak. Vártam őket, de a menekülő tömeg miatt nem érték el időben a határt, mert este 10 órakor a férfiak számára már nem engedélyezték a hátrátlépést, a férje nélkül pedig nem akartak átjönni. Napokig nem tudtam aludni az események miatt.

Térjünk vissza az életpályájára. Mikor döntötte el, hogy a diplomák megszerzése után tudógyógyász lesz?

Én költségtérítéssel végeztem el az egyetemet, szabad diplomám volt, kötelezettségek nélkül. Hogy Ukrajnában ki részesülhet államilag támogatott orvoscépzésben, arra most nem térnék ki. A hat évem majdnem annyiba került Ukrajnában, mint egy fél év az anyaországban. Egyébként Magyarországon is felvételiztem, fel is vettek a Semmelweis Egyetemre

és a Debreceni Egyetemre is, de akkor ukrán állampolgárként itt is költségtérítéssel kellett volna tanulnom. Akkor anyagi terhet az édesapám már nem tudott vállalni. Valójában először neurológiával szerettem volna foglalkozni. Körbenéztem, milyen lehetőségeim lehetnének Magyarországon. Végignézve a rezidensi lehetőségeket, azt láttam, hogy Mátraházán nyolc rezidenset keresnek. Úgy gondoltam, hogy ott esélyem lehet a felvételre.

Hogyan fogadták Mátraházán?

Nem voltak elutasítók. Akkor még csak ukrán diplomám volt, amit beadtam honosításra. Mátraházán akkor történt egy igazgatóváltás. Elmentem *Urbán László* főigazgató úrhoz, aki azt tanácsolta, hogy amíg tart a honosítási eljárásom, addig szívesen felvesz engem orvosasszisztensként, és én döntök arról, hogy otthon ülök és tanulok a honosítási vizsgáimra, és valaki majd eltart, vagy dolgozok, tapasztalatokat szerzek és délutánonként, munka után tanulok. A tudógyógyászat és a rehabilitáció között választhattam, de ha az utóbbi mellett döntök, akkor ráépített szakvizsga a későbbiekben nem jön szóba. A tudógyógyászat mellett szolt a ráépített szakvizsgák lehetősége, és én emellett döntöttem. Akkor 22 éves voltam (16 évesen kezdtem az egyetemet), összeszedtem magamat és odaköltöztem.

A honosítási eljárás zökkenőmentes volt?

Nagyon elhúzódott. Mivel nem volt egyenértékű a diplomám, igazságügyi orvostanból, gyógyszerstanból, népegészségügyből és etikából vizsgáznom kellett. A vizsgákat háromhavonta rendezték, gyógyszerstanból és igazságügyi orvostanból egyszer, de etikából és népegészségtanból összesen három alkalommal vizsgáztam. Sérelmeztem és nagyon fájt nekem, hogy a külföldieket azonnal átengedték, pedig nem beszéltek jól magyarul, engem azonban megbuktattak népegészségügyből és etikából, pedig ez egy hungarológiai vizsga volt. Több mint egy évig tartott a vizsgaidőszakom, de végül minden sikerült. Akkoriban a példámat követve többen átjöttek Magyarországra az egyetemi társaim közül. Ismertem őket, volt közöttük egy nagyon okos fiú, akinek kiemelt, *Leonyid Kucsma* államfő által adományozott ösztöndíja volt. Felnéztem rá az egyetemen, nagyon tehetséges hallgató volt. Vizsgakudarcaim miatt kicsit

el voltam keseredve, de „megnyugodtam”, amikor megtudtam, hogy őt is megbuktatták ugyanazokból a tárgyakkól, mint engem.

Úgy tudom, még diplomamunkát is be kellett nyújtania.

Köteleztek diplomamunka írására. A Mátrai Gyógyintézetben kezelt betegeim kapcsán készítettem el „A tüdődaganatos betegek szupportációs kezelési lehetőségei” címmel. Mindig is vonzott a daganatok kezelésének kérdése. Édesanyám tüdődaganatban hunyt el nagyon fiatalon.

Kikkel dolgozott együtt Mátraházán?

Urbán László főigazgató volt az osztályvezetőm, *Kenéz Tamás* pedig a mentorom és közvetlen munkatársam. Ő volt az, aki engem mindenre megtanított. Ketten voltunk egy 40 ágyas osztályon. Az ott töltött éveim alatt többen megfordultak ott, hosszabb-rövidebb időre.

Mennyi ideig maradt Mátraházán és miért jött el?

2020 közepéig dolgoztam Mátraházán. Nagyon szerettem az osztályos munkát, bár lelkiileg is megviselő volt. *Urbán* főigazgató urat sem szívesen hagytam el, de szerettem volna élni is, és erre az osztályon dolgozva nemigen volt lehetőségem. Nem volt szabadidőm, családalapításra reményem sem volt. Úgy éreztem, hogy egy szakrendelőben szívesebben dolgoznék. A salgótarjáni kórházigazgató még 2019-ben kért segítséget Mátraházáról. Egy-egy napot elvállalva kijártunk oda szakrendelni. Nekem megtetszett a gondozói munka.

Most a salgótarjáni tüdőgondozóban dolgozik főállásban?

Igen, de már 7 éve végzek egy másik munkát is, amit szeretek és nem hagynám ott, ez a mofetta szén-dioxid gyógygázfürdő.

Nem mindenki tud erről. Kérem, meséljen róla!

Erdélyben és Olaszországban nagyon sok mofetta van, maga a szó is olasz: bűzös feláramlást jelent. 1992-ben földrengés volt Mátraderecsken, ami után ki akarták telepíteni a falut, mivel a jelenlegi mofetta körüli utcákban sokan fordultak panaszokkal a háziorvoshoz és észrevették, hogy a kisállatok elpusztultak, sőt egy pincében haláleset is történt. A házi-orvos jelentése alapján a hatóság vizsgálatot kezdett. A szén-dioxid – mert ennek a feláramlásáról van szó – nehéz és a föld közelében helyezkedik el. A vizsgálatok eredményeként úgy gondolták, hogy nem a kitelepítés a megoldás. Rájöttek arra, hogy ez valójában nem is káros, ha megtanuljuk kezelni és a gyógyászatban is felhasználható. Mátraderecsken is megtanultak együtt élni az emberek a mofettával. Kezdetben egy kísérleti házat hoztak létre a gázforrásra. Végeztek egy vizsgálatot 100 ember bevonásával, akiknek érszűkület miatt dysbasiás panaszuk volt. Mérték a járástávolság javulását és igazolódott, hogy a kezelés ugyanúgy hatékony, ahogy Erdélyben is. 2006-ban épült meg a jelenlegi épület két medencével, ahol jelenleg is dolgozom.

Mi itt az Ön feladata?

Szerencsére túl sok akut feladatomban nincs. A vendégek érkezésekor felmérést végzek és eldöntöm, hogy a kezelés beindítható-e, elbírálok a beérkezett kérelmeket, illetve rosszullét esetén segítek.

Ez a tevékenység kicsit messze van a tüdőgyógyásztól.

Igen, messze van, de sok pozitív élményt hoz. Sok beteg, aki amputáció előtt áll és még nincs kritikus ischaemiája, ha végigcsinálja a 10-15 napos kúrát, úgy távozik, hogy a járástávolsága jelentősen nő, esetlegesen a sebei begyógyulnak, és nem kell amputálni a lábát. Pozitív hatást láttam Raynaud-szindróma, pikkelysömör és rengeteg más kórkép kapcsán is. A vaszkuláris betegségek progressziója megelőzhető, sok esetben jelentős állapotjavulást észlelünk.

A mofettának nincs nagy reklámja.

Nincs, mert sokan nem hisznek benne. Ezzel én nem értek egyet, én csak a dolog pozitív részét látom. A nemzetközi irodalomban is le vannak írva a szén-dioxid kezelések. Gyekszünk jelen lenni a kapcsolódó szakmák rendezvényein is, és sajtóreklámunk is van. Leginkább a látogatottsági mutatók tükrözik a betegek között szájhagyománnyal terjedő gyógygáz erejét, évente 34-38 ezer kezelést végzünk.

Milyen egy napja a tüdőgondozóban?

A kolléganőm 54 egészségügyben eltöltött év után tavaly nyugdíjba vonult. A szécsényi tüdőgondozó megszűnt, most ez a terület is Salgótarjánhoz tartozik, és jelenleg három rendelés helyett csak egy működik. A teljes ellátandó lakosság 137 000 fő. Nagy a forgalmunk, napi 20-25 beteget látunk el személyesen és közel ugyanennyit telemedicina keretében. A telemedicinális ellátásban nagy segítséget jelentenek a képzett szakasszisztenseink. Van egy sajátos rendszerünk: a diagnosztikus ambuláns mellkasi röntgenfelvételek, amelyeket máshol a radiológus leletez, hozzánk kerülnek és ezeket én leletezem. A pandémia alatt ezt felső határ nélkül végeztük, a kolléganő nyugdíjba vonulása után a számukat napi 40-ben limitáltuk. A tüdőszűrést távleletezik. A diagnosztikus mellkasröntgenekből születnek a sürgős eseteim, akiket még aznap ellátok.

Hogyan vészelte át a pandémiát?

Nagyon megterhelő volt. Megdöbbenően csúnya mellkasi röntgenfelvételeket láttam, korábban ilyenek nem fordultak elő. Azt viszont tapasztaltam, hogy miután elérhetővé váltak az oltások, az extrém súlyos tüdőgyulladások száma és a tüdőérintettség nagysága lecsökkent. Az orvosigazgató felkért, hogy 2020-tól ügyeljek a kovid-osztályon. Bár nem ez volt a szívem vágya, nem éreztem volna jól magamat, ha nem teljesítem a kérést. Abban az időszakban hat, később tíz osztályon kezelték a betegeket. Dolgozott kovidos beteggel

reumatológus, szemész, onkológus, belgyógyász, nőgyógyász és a rezidensek.

Nem fertőződött meg?

2020 karácsonyán és 2021 húsvétján voltam kovidos.

Hogyan képzelel el a jövőjét?

Nem feltétlenül Salgótarjánból szeretnék nyugdíjba menni, de ezzel a kérdéssel még nem foglalkoztam. Naponta ingázok otthonról, oda-vissza 160 kilométert.

Tüdőgyógyászként van-e közéleti tevékenysége?

2019-ben a fiatal tüdőgyógyászokkal megalapítottuk, a Magyar Tüdőgyógyász Társaság Ifjúsági Szekcióját, ahol vezetőségi tag vagyok. Június 23-25. között Szolnokon rendezük meg a Fiatal Pulmonológusok Fórumát (FiPuFo), ahova várunk minden 45 év alatti kollégát. Vezetőségválasztásunk is lesz.

A repülésen és a bűvárkodáson kívül még mi jelent kikapcsolódást az Ön számára?

Rengeteget kirándulok, sok helyre szeretnék még eljutni. Idén húsvétkor a Vajdaságból indulva az Al-Dunához mentünk, visszafelé pedig a Vaskaput érintve Erdélyen keresztül jöttünk haza. Megnéztük a végváratat – Szendrő várát, a péterváradit erődöt és Galambóc várát – és más történelmi helyeket. Láttuk Herkulesfürdőt, ami borzalmas látványt nyújtott, és megnéztük a Bigéri-vízesést is. Idén már egy hétig bűvárkodtam a Maldív-szigeteken. Napi háromszor merülhettem az oktatómmal 30-35 méter mélyre. Hihetetlenül gyönyörű és sokszínű ott az élővilág. A terveim között szerepel még egy vörös-tengeri bűvársafari, illetve októberben egy máltai roncsmerülés is. Egyik barátnőmnek hamarosan születésnapja lesz és vele minden évben elutazunk. Tavaly Amszterdamban jártunk, idén Malmö és Koppenhága az úticélunk. ■

Dr. Osvai László